

Vígságszerző Újesztendő (Újévköszöntő beszéd)

Textus: Mt. 5, 14–16. „Ti vagytok a világ világossága. Nem rejthető el a hegyen épült város. A lámpást sem azért gyújtják meg, hogy véka alá, hanem hogy a gyertyatartóba tegyék és akkor világít mindenkinek a házban. Úgy ragyogjon a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák jó cselekedeteiteket és dicsőítsék a ti mennyei édes Atyátokat.”

Mottó:

**„Boldog új évet kívánok az új esztendőben,
Fehér kenyér dagadjon a nyárfatekenőben!
Hús, kenyér és ruha legyen mindig bőven,
A patikát felejtsük el az új esztendőben!”**

Ma reggel, azzal az elhatározással keltem fel, hogy rendet teszek íróasztalomon, ahol rengeteg papírfecni, feljegyzés gyűlt össze, és könyvespolcomon, ahol már nem férnek a könyvek. Miközben ezt tettem, felötlött bennem, hogy rendet kéne tenni a lelkemben is, de ez korántsem megy olyan könnyen. Tudatom mélyén éreztem, hogy ezen a téren a jövőre kell koncentrálni, mert nem lehet mindent egyszerre összekuszálni, kidobni, vagy áthelyezni. Ezért lehet, hogy itt marad minden a régi, bízva egy boldogabb és rendezettebb újesztendőben! Hátha jobb lesz a jövőben, mondtam én, és lett mai prédikációm címe: *Vígságszerző Újesztendő!*

Január elseje a polgári év kezdőnapja. A pogány Rómában az évkezdetet Janus tiszteletére kicsapongással ünnepelték. Az emberek jókívánságokat mondtak, ajándékokat adtak egymásnak. Ennek helyére rendelte a római katolikus egyház Jézus körülmetélésének ünnepét. A római újév a Julius Caesar-féle naptárreform eredményeként került január elsejére. A középkori Európában többféle évkezdet volt szokásban: pl. hazánkban karácsonytól, december 25-től számították. A változó évkezdetre utal az újév, és a kiskarácsony elnevezése is.

Újévkor az első nap szerencséjével az egész esztendő sikerét igyekeztek biztosítani. Eppen ezért sokféle tiltás fűződik ehhez a naphoz. Közismert az a hiedelem, hogy újév napján semmit sem adnak ki a házból, mert akkor egész éven át minden kimegy onnan. A közhiedelem szerint, ami e napon történik, az ismétlődik egész évben, ezért igyekeztek a hangoskodástól és a veszekedéstől is tartózkodni.

Január első napja alkalmas idő a férjjóslásra is. A bukovinai magyar lányok úgy vélték, hogy újév reggelén, amilyen nevezetű férfival találkoznak először az utcán, olyan nevezetű lesz a férjük. Lányán a hagyományos újévi étel a kocsonya volt. A kocsonya elfogyasztása után a lányok mindegyike kiválaszt egy csontot, színes szalaggal megjegyzi és kiteszi az udvarra, akiét a kutya elviszi az éjszaka, az még abban az esztendőben férjhez megy.

Az újesztendei jósló, varázsló eljárásoknak igen fontos része volt a táplálkozás, megszabott ételek fogyasztása, illetve bizonyos ételek szigorú tiltása. Jól ismert a baromfiúság evésének tilalma, mert úgy tartják, a baromfi elkaparná, hátrkaparná a szerencsét. Disznóhúst azt igen, azt kell enni, mert a disznó előretúrja a szerencsét. Előnyben részesítik ilyenkor a szemes terményeket (lencse, rizs, kö-

les), abban a hitben, hogy a sok apró mag pénzbőséget jelent a következő esztendőben. Szokás volt egész kenyeret szegni, hogy mindig legyen a családnak kenyere. Az Ipoly mentén a mákos ételt tiltották, abban a hitben, hogy a következő esztendőben sok lenne a bolha a háznál. Hallgassunk meg egy újévköszöntő versikét is:

„Boldog újévet! /Bort, búzát, barackot, / Kurta farkú malacot, / Szekerembe kerekét, / Köcsögömré feneket, / Poharamba vörösbort, / Hadd, ihassak bőven, / Az újesztendőben.”

Az évkezdő újévi szokások főként abból a hitből nőttek ki, hogy a kezdő periódusokban végzett cselekmények analógiás úton maguk után vonják e cselekmények későbbi megismétlődését, ezért az emberek, hogy az egész évi jó szerencsét biztosítsák, igyekeztek csupa kellemes dolgot cselekedni. Közismert szokás az is, hogy az óévtől hatalmas lárma, zaj, kolompolás közepette búcsúznak el. E zajkeltés ősi oka: a gonosz hatalmak elűzése, vagy csak az általános ünnepi féltelenség.

A jósló szokások közé tartozik a hagyományok készítése: 12 gerezd fokhagymára sótt tesztek; amelyik gerezd reggelre nedves lesz, az annak megfelelő hónapban sok eső vagy hó fog esni, aztán a gombócfozós: a lányok papírszeletekre férfinévket írnak, ezeket gombócokba dugva vízbe dobják; és amelyiket először dobja fel a víz, az lesz a leány jövőre férjének a neve.

Es miközben a világ népeiségének kéthatalosa, azaz szinte kéthatalosa ember, a keresztények, örövendek a kétezer éves hagyományból származó újévi köszöntésnek és találkozásoknak, felejtetetlen népszokásoknak, igaz ma már mind kisebb és kisebb mértékben, Magyarországon a Tilos rádió hullámhosszán egy részeg műsorvezető beleordítja az éterbe: „Kiirtanám az összes keresztényt”, és teszi mindezt december 24-én, karácsony estéjén! Kétezer éve a Szent Család megmenekült a tömeggyilkosságtól, úgy látszik, hogy manapság a keresztények esélyei sokkal rosszabbak. Úgy látszik, hogy a gyűlölet mellé a gyilkos indulat is felzárkózott.

„Minél több képviselőjét sikerül kiirtani a reakciós papságnak és a reakciós burzsoáziának, annál jobb, és annál nagyobb lesz a mi sikerünk” – írta 1922. március 19-én, Molotovnak egy bizonyos Lenin nevezetű egyén! Talán itt, vagy ebben gyökerezik a hit, és a magyar kultúra „szellemi gyökere”? Még az is lehet, hogy ennek tudatában írta Reményik Sándor „Élet az életért” c. versét, melyből idézek néhány gondolatot:

A jelen perc a jövődónek ára,
 És a jelent a múlt fizette meg.
 Elmúlt egy év, hogy jöhessen a másik.
 Milyen bölcsen rendelték el ezt,
 És milyen kegyetlenül!
 Ezért hát:
 Ó Istenem teremts a semmiből,
 Újlesztendőt nekünk,
 Fehér lapot, hogy írjuk végre rá
 Igaz történetünk,
 S váljék valóra, amit akarunk.
 Oh mert Uram oly szánandók vagyunk.
 Teremts a semmiből,
 Valami újat már, valami mást,
 Csak állítsd meg e szörnyű folytatást!

Kedves Testvéreim, szeretett Atyámfiak! Egyházunk kebelén is feldereng egy új esztendő hajnala. Harmadik évezred, huszonegyedik évszázad! E szegény évszázad volt már minden, világvége, bölcsék köve, rémkép és remény, kérdés és válasz. Mint azt Reményik is mondja, tiszta fehér lap. Tetemre hívtuk számtalanszor és most, íme feltámad a tetem és mától bennünk lesz nap szerinti mértéke. Vajon milyen lesz? Szeretné tudni a kíváncsi ember, miközben megszólal Madách:

„Ne kérd tovább a titkot, mit jótékonyan takar el Isten keze vágyó szemed elől!” Aldott a kéz, mely eltakarja előlünk a jövődőt, mert biza sokan összeroppannának, ha ismernék mindazokat a megpróbáltatásokat, melyek rájuk várnak ebben az esztendőben. Isten, hála neki, mindnyájunkat megóvott ettől a félelemtől, és megteremtette számunkra azt a lehetőséget, hogy jézusi hittel és reménységgel tekintsünk a jövőbe!

Mit szeretnénk látni és érzékelni ebben az esztendőben? Semmi esetre sem olyanokat, mint az elmúlt esztendőben, melyben volt viszálykodás, meg nem értés, szeretetlenség és sajnos rengeteg képmutatás. Mindennek ellenére sikerült Egyházunk csónakját biztos révbe kormányozni, úgy, hogy az nem csupán Egyházunk szűk köreiből volt érezhető, hanem abban a nagy egyházi rengetegben, mely 163 bejegyzett egyházzal ellepi mindennapi életünket! Ezért érzem szükségesnek, hogy e nagyszerű alkalommal köszöntsem munkatársaimat, akik e nem is olyan könnyű feladat végrehajtásában oroszlánrészt vállaltak, akik egyházunk felvirágoztatása, javainak visszaszerzése és becsülettel való megtartása érdekében tevékenykedtek. És köszöntöm azokat is, akik mindent megtettek, hogy hátráltassák munkán-

kat, akik más utakon jártak és járnak jelen pillanatban is.

Továbbá Isten gazdag áldása, jósága és szeretete legyen és maradjon Egyházunk lelkészein és hívein egyaránt, hogy végezzék a rájuk bízott feladatokat mindig pontosan és szépen, miként a csillag megy az égen, mert csak úgy érdemes. Köszöntöm egyházunk újszülötteit, és rajtuk keresztül a jövőt, hogy növekedhessenek testben és lélekben, Isten és emberek előtti kedvességben, hogy lehessenek őseinktől örökölt vallásunk zászlóvivői!

Köszöntöm azon ifjakat, akik családot alapítottak a valláserkölcsei követelményeknek megfelelően, adózva az ősi szokásnak, megtartva a családi szentséget.

Köszöntöm Erdélyből áttelepült híveinket, akik végre megtalálták azt a nagycsaládot, ahol érezhetik a hit megtartó erejét, az imádság áhítatát, és az otthon, a család melegét! És azokat is köszöntöm, és köszöntjük, akik még keresik egyházunkat, és reméljük, hogy még azelőtt megtalálják őseiktől örökölt vallásukat és egyházukat, mielőtt felszívna őket akár valamelyik idézőjelben mondott történelmi egyház, esetleg valamelyik szekta.

Végezetül meg kell emlékezni mindazokról, akik örökre elmentek, köztük is templomunk nagy hiányzója: Bencze Márton püspök urunkra, aki egész életét egyháznak, és egyházközösségének szentelte. Adjon mindnyájuknak a Gondviselő Isten csendes pihenést az édes anyaföld rögei között, szeretteiknek megnyugvást és vigasztalódást.

Kívánom, hogy a Gondviselő Isten gazdag áldása, jóra-vezérlő ereje legyen és maradjon minden Unitárius és más vallású testvérünkön, határokon innen és határokon túl. Neked Testvérem, ki megtisztelted jelenléteddel a mai istentiszteletet, tiszta szívemből kívánom, azt a bizonyos bort, bűzát, békességet, habár tudom, hogy e gyönyörű köszöntés sok kívánnivalót hagy maga után, és nem utolsósorban:

- legyen előtted mindig jól kitaposott út,
- hogy, fújjon mindig hátad mögül a szél,
- az eső puhán essen földjeidre,
- a Nap melegen süsse arcodat
- és amíg újra találkozunk, hordozzon tenyerén az Isten.

**Boldog Új esztendőt!
 Szívemből kívánom! Amen**

**Rázmány Csaba
 püspök**

A MAGYARORSZÁGI UNITÁRIUS EGYHÁZ ELŐJÁRÓSÁGA

tisztelettel és szeretettel hívja fel hívei és támogatói figyelmét arra, hogy adóbevallásuk során a rendelkező nyilatkozatban egyházunkat jelöljék meg kedvezményezettként!

A kedvezményezett adószáma

1 8 0 5 2 4 5 9 - 1 - 4 1

A kedvezményezett neve

UNITÁRIUS ALAPÍTVÁNY

A kedvezményezett technikai száma

0 2 0 0

A kedvezményezett neve

MAGYARORSZÁGI UNITÁRIUS EGYHÁZ